

Олена Поцулко

Ідея національної церкви у розвитку української духовності

У статті пропонується аналіз сутності національної церкви, розглядається роль української церкви в контексті національного життя, досліджується проблема об'єднання українських церков, а також зроблена спроба довести, що сучасна українська влада, відкрито надаючи переваги Московському патріархату, порушує міжконфесійний баланс в Україні і по-суті встановлює державну релігію.

The article deals with the analysis of national church essence, the role of Ukrainian church in the context of national life is considered. The problem of Unification of the Ukrainian churches is investigated as well as an attempt to prove, that the current Ukrainian government openly gives preference to the Moscow Patriarchate, violates the confessional balance in Ukraine and in fact establishes a state religion.

Ставлення до релігії, церкви завжди відзначалося неоднозначністю та мінливістю – в залежності від історичної епохи, політичного режиму, а також особистості того, хто переймався цим питанням. Та, попри будь-які обставини, релігія як суспільне явище виявилася життєздатною і в різних своїх формах існує у всіх країнах світу. Сьогодні Україна втретє упродовж своєї історії переживає процес національного відродження. Відбувається усвідомлення українським етносом себе як нації, дійової особи сучасного світу. Національне відродження не лише стимулювало активізацію релігійної діяльності різноманітних конфесій на українському ґрунті, а й поставило питання про національну релігію українців.

Розбудова Української державності тісно пов'язана з реалізацією ідеї розбудови Української національної церкви. Оскільки і в сучасному світі релігія має надто вагоме значення, ні політичні чи економічні, ні духовні чи культурологічні проблеми не можна вирішити позитивно й цивілізовано без її участі. Етноконфесійна специфіка релігії надає цим процесам особливого духовно-емоційного забарвлення, збагачуючи їх своїм колосальним історичним досвідом.

Ставлення людей до релігії, церкви, їх роль у житті особи та суспільства розглядали й аналізували у своїх працях такі дослідники, як М. Грушевський [1], В. Липинський [6], Г. Кох [4]. Про відповідність релігійності внутрішнім переконанням українського народу, її влади у період трансформаційних змін в українському суспільстві в останні роки писали С. Здіюрук [2], О. Крамар [5], Л. Святінова [7]. Однак про ідею національної церкви у розвитку української духовності написано небагато робіт. Так, заслуговують уваги з даної проблеми праці А. Колодного, П. Яроцького, Б. Ломовика [3] та І. Надольного, В. Андрущенка, І. Бойченка, В. Розумного [8]. Враховуючи актуальність проблеми, *мету дослідження* ми визначили так: з'ясувати, яким чином ідея національної церкви впливає на розвиток української духовності.

Згідно мети дослідження були поставлені наступні завдання: 1) проаналізувати сутність поняття «національна церква»; 2) охарактеризувати роль української церкви в контексті національного життя; 3) дослідити проблему об'єднання українських церков; 4) показати співіснування сучасної української влади та її церкви.

Політика гомогенізації українського народу щодо тих чи інших національно-релігійних ідей, яку проводять деякі представники творчої інтелігенції, спрямована на формування уявлення про християнство (в тій чи іншій його конфесійній визначеності) як про єдиного носія національної самобутності та національних традицій [3, с. 687]. Саме тому робиться спроба національно орієнтованих сил в Україні використати релігію як засіб відродження українського етносу. При сприятливих певних конфесій, оголошених національними, вони прагнуть здолати фактори, які протягом століть слугували денацієзації українців. Проблема національної релігії постала ще й тому, що відродити українську культуру можна лише за умови включення до неї всіх складових духовності етносу, в тому числі й тих, котрі тривалий час

розглядалися як щось акультурне, чуже для нього, й перш за все, національна церква.

Поняття «національна церква» не вживалося в науковій літературі радянської доби, оскільки це стимулювало б самосвідомість націй і сприяло їхньому «сепаратизмові». М. Грушевський і деякі зарубіжні дослідники користувалися цим поняттям, але без якогось спеціального визначення, хоч і з якісно окресленими рисами. Так, німецький професор Ганс Кох під церковно-правничим кутом зору поділяв релігійні об'єднання в Російській імперії після падіння царату за трьома прелімінарними рубриками: 1) новоутворені національні церкви; 2) сепаратно-вільні рухи церковного пробудження (старі розколи, протестанти тощо); 3) нові союзи народно-демократичні державні церкви [4, с. 6]. З подальшого тексту його дослідження стає зрозумілим, що має домінувати принцип: окрема нація – окрема церква. Для визначення проміжного становища церков на шляху до повної незалежності доктор Ганс Кох використовував поняття «національна автономія» щодо церков Грузії та України 1921–1930 років [3, с. 11]. Такого самого принципу дотримувалися також діячі українських церков, визначаючи, що ідеологічна основа Української православної церкви – служити народові [6, с. 53].

Сучасне піднесення національно-релігійних рухів зумовлює широке використання поняття «національна церква» в найрізноманітніших політичних і літературних жанрах. Водночас це породжує певні труднощі, а нерідко й відверті спекуляції, особливо в публіцистиці й політичних змаганнях громадських та церковних діячів. Для визначеності й ефективності аналізу конфесійно-церковного життя в Україні та його впливу на соціально-політичні, духовні й етнокультурні процеси нації необхідно прийняти певну дефініцію поняття «національна церква». Насамперед зауважимо: вона має охопити принаймні шість визначальних параметрів – історичний, географічний, етнокультурний, політичний, лінгвістичний та демографічний. Відтак національною церквою є церква будь-якої конфесії, яка функціонує в певний історичний період, і, опираючись на свою традицію та набувши етноконфесійної специфіки, сприяє поступові етнокультури, самосвідомості й державницького менталітету визначеної нації, користується національною мовою як богослужбовою та має значний рівень поширення серед населення певної країни чи території [3, с. 692].

Національна зовсім не означає єдина для всієї нації і, звичайно, не є аналогом національно-державної релігії, хоча друга, природно, може формувати національну церкву. Проте не слід ототожнювати поняття національна церква і церква (чи конфесія) національної зорієнтованості. Нація в один і той же час може мати будь-яку іманентно необхідну їй кількість конфесій, які об'єктивно сприяють її збереженню та поступові, але не всі вони постають як національні церкви.

Отже, національною в Україні постає не та церква, яка використовує у своїй назві щось від корінного етносу, функціонує на його рідній землі чи має порівняно тривалу

історію. Якщо церква ігнорує в своїй діяльності національну мову, підпорядкована зарубіжному центру, який нехтує наші національні інтереси, або ж, *тим більше*, працює проти української суверенності, то така церква не є українською національною навіть за умови приналежності значної кількості її парафіян до українського етносу. Більше того, вона у своєму функціонуванні постає як церква центру своєї юрисдикції.

Поняття «національна церква» не тотожне поняттю «державна церква». Якщо перша постає складовою духовно-культурного розвитку нації, то друга – складовою соціально-політичного процесу. Для цього їй не обов'язково мати чільну історію в контексті автохтонно-національного розвитку. Якщо в одній державі може бути кілька національних церков чи течій (нині в Україні до національних релігійних об'єднань можна віднести церкву Київського патріархату, Автокефальну православну, Українську греко-католицьку та інші), то державною в країні водночас постає переважно одна церковна інституція. Україна через свою складну історію і поліконфесійність не може мати своєї державної церкви, хоча на це й претендують деякі церкви. Але якщо таке прагнення в цьому УПЦ Київського патріархату певною мірою можна ще виправдати (вона дійсно є національною церквою з глибокою традицією) і можна зрозуміти (тривала колоніальна залежність мінімізувала її захисні можливості в протистоянні з іншими релігійними течіями), то негласна підтримка з боку деяких державних інституцій різного рівня Православної церкви України московської юрисдикції явно не йде в руслі процесу суверенізації нашої країни.

Чому так сталося? Тому що характерним для України є те, що практично завжди релігійні центри, під юрисдикцією яких перебували її церкви, розміщувалися за її межами. Певна річ, що політичні наслідки залежностей від них неоднакові, як і їхні впливи в цілому на поступ української нації також неоднозначні. Особливість організаційної структури православ'я при підпорядкуванні національних церков одна з необхідності тягне за собою політичну залежність нації або зумовлюється такою. Зазначимо, однак, те, що в певні історичні періоди підпорядкування національних церков України незалежним міжнародним релігійним центрам відіграло значну позитивну роль у збереженні українського етносу, у формуванні його самосвідомості та державницького менталітету [1, с. 81].

Напрошується запитання: чи не краще, щоб національні церкви були під юрисдикцією незалежних міжнародних релігійних центрів? Справді, в сучасному цивілізованому світі це несе певні вигоди й забезпеченість від сваволі деяких національних урядів. Так, коли в СРСР і Східній Європі під натиском комуністичних режимів настала загроза церквам взагалі, тоді розміщення керівних центрів деяких з них за межами цих країн (наприклад, у Римі – в католиків і греко-католиків) відіграло позитивну роль у збереженні в нас самих церков і, що немало значно, їхнього морального, канонічного й політичного образу. Вони не мають тих гріхів зради свого народу, які ще довго буде замолювати Російська православна церква (РПЦ) і частина духовництва УПЦ, яка перебуває під юрисдикцією Московського патріархату.

РПЦ за радянських часів стала, до певної міри, вже не церковною структурою в первинному розумінні цього поняття, а скоріше політизованою інституцією. Такий стан зумовлено, значною мірою, її власною імперською суттю та структурою. Зовнішні умови існування РПЦ, коли вона століттями після петровських реформ не мала канонічно довершеної ієрархії, а десятиліттями управлялася спо-

радичними імпульсами окремих світських і церковних діячів, не маючи навіть синоду, сприяли її трансформації. Парадокс і хрест Росії в тому, що вона, з огляду на свою історію та й на сучасну державну структуру, іншої політики, ніж імперської, проводити не може. Адже й нинішня Російська Федерація суть імперія, іманентною потребою якої є за необхідністю політика шовіністична й імперська [3, с. 689]. Україні потрібно звикати до цього і відповідно вести свою політику із стратегією максимально можливої інтеграції у світове співтовариство і зокрема в Європу. Особливу роль у цьому мають відіграти якраз українські церкви, включаючи Помісну православну й греко-католицьку, а також протестантські, які в своїй цілісності мають чітко підкреслювати свою духовну відмежованість від Росії.

Певний демократизм здавна був притаманний духові Української церкви, що так добре відзначив у своїх працях М. Грушевський: «Народне українське життя не прийняло ортодоксії й зісталось на завсіди при певній духовній і релігійній свободі – широкім погляді на віру і мораль» [1, с. 8]. Звернення українського етносу до релігійних вірувань є цілком природним. Релігія постає як невід'ємний чинник розвитку української нації. Після проголошення Україною незалежності релігійна інституція отримала можливість вільного розвитку, чим і привернула до себе увагу багатьох людей, особливо після тривалої заборони майже будь-якого релігійного життя. Саме в цьому і полягає особливість (якщо не сказати – парадоксальність) трансформаційних процесів, які відбуваються в релігійній інституції – відродження релігійності на тлі секуляризації. А саме: людина може прихильно ставитися до релігії, підтримувати релігійний плюралізм, відносити себе до певної релігійної конфесії, підтримувати екуменічний рух (тобто може бути обізнаною з процесами, які відбуваються в релігійній інституції), але не вважати себе віруючою, не виконувати настанов, на яких наголошує дане релігійне об'єднання [7, с. 119]. А етноконфесійна специфіка релігії, що формується взаємодією її з етнічними чинниками, стимулюється необхідною потребою нації у власній церкві. Проте це аж ніяк не означає поступу до якоїсь національної автаркії. Етноконфесійна специфіка релігії суттєво допомагає саме усвідомленню нацією своєї самоцінності й самодостатності [2, с. 19].

Отже, ґрунтуючись на тому, що насильницьке викорінення релігії було неприродним і антигуманним і, значною мірою, призвело до порушення структури українського етносу, наша нація, розбудовуючи свою державність, яка тільки й може забезпечити її незалежність і благополуччя, з необхідністю має возвести і всі інші свої атрибути. Не останнє місце серед них має зайняти саме національна церква.

Проте релігійний фактор в Україні сам по собі ніколи не був етноутворюючим і етноінтегративним чинником, не відігравав ролі визначального засобу національного відродження. Пріоритет у цьому завжди належав національній ідеї. Оскільки Україна є поліконфесійною, то національної єдності тут можна досягти лише за умови дотримання принципу світоглядного й релігійного плюралізму. Християнські конфесії не мають прагнути до свого монопольного впливу на релігійно-духовне життя всіх українців, а наявні між ними відмінності переносити на національний ґрунт, якщо вони бажають служити національному відродженню України. Лише сходження до рівня національної ідеї як пріоритетного принципу гарантує підхід до конфесійної відмінності як до чогось перехідного чи неосновного в суспільному і релігійному процесі [8, с. 513–514].

На різноманітних наукових конференціях і в періодичних виданнях часто висловлюється думка про якийсь близьке об'єднання традиційних християнських церков України, утворення єдиної помісної християнської церкви. Характерно, що такі прогнози частіше проголошують окремі науковці та богослови і то, переважно, в греко-католицьких виданнях. Проте аналіз історії релігії в Україні, а також нинішня релігійна ситуація дають підстави для висновку, що утворення об'єднаної національної церкви на основі визнання винятковості однієї з конфесій і згуртування навколо неї інших християнських течій практично й теоретично неможливе. Об'єднання наявних конфесій на певних паритетних засадах не може відбутися з багатьох причин: 1) жодна з християнських конфесій в Україні не є витоковою, оскільки Володимир Великий прийняв конфесійно ще єдине християнство; 2) час існування кожної з християнських конфесій зовсім не збігається з часом існування християнства в Україні; 3) поява тієї чи іншої християнської конфесії – це не плід якоїсь суб'єктивної примхи, а відображення об'єктивного процесу історичного розвитку, тому й зникнення чи об'єднання конфесій можуть відбутися лише на такій самій основі; 4) послідовники кожної конфесії сприймають її як єдино істинну національну релігію, тому це, а також сформована міжконфесійна упередженість відкидають можливість масового переходу послідовників однієї конфесії до іншої; 5) денацієзовані українці, а також росіяни й віруючі інших національностей сприймають як свою національно незорієнтовану УПЦ Московського патріархату, а тому загроза втрати серед них своїх послідовників перешкоджає їй повернутися до витокового Українського православ'я; 6) якщо греко-католицизм та український автокефалізм зберегли вірність українському православному обряду й організаційним формам життя, то УПЦ діє на основі зрусифікованого православ'я і є українською не за своєю суттю, а згідно зі своїм територіальним розміщенням; 7) непоступливість у визначенні ідентичності ідеї вселенського християнства, яке нібито прийняв Володимир Великий, служить перешкодою у визначенні шляхів зближення християнських конфесій; 8) небажання керівництва християнських конфесій в Україні втратити свої позиції, свій керівний статус в організаційній структурі та відповідні привілеї й почесті [3, с. 695–696].

Це внутрішні чинники, які стають перешкодою процесу утворення єдиної національної християнської церкви в Україні. Є ще й зовнішні чинники і серед них, насамперед, протидія цьому процесу з боку Апостольської столиці й Московського патріархату.

Отже, як на нас, ідея об'єднання християнських церков України в одну церковну інституцію нині не на часі. Держава, з одного боку, має сприяти тепер забезпеченню, насамперед, толерантних відносин між традиційними церквами, визнанню ними права на існування в країні інших конфесій, церковних утворень, а з другого, – включенню їх у різні види спільної соціальної діяльності, значимої для національного й духовного відродження, для процесу українського державотворення [7, с. 120].

Однак сучасна ситуація, яка складається в Україні у відносинах між чинною владою та церквою, викликає занепокоєння. Так, напередодні православного Різдва цього року керманічі двох найбільших українських церков східного обряду – УПЦ КП та УГКЦ – оприлюднили низку заяв, зміст яких зводиться до застереження влади від систематичного втручання у церковне життя на користь УПЦ Московського патріархату. Патріарх Київський і всієї Руси-України Філарет 30 грудня 2010 року заявив про втілення «масштабного

плану з розвалу та знищення Київського патріархату», який розроблений у Москві та запропонований Московським патріархом Кірілом і його підлеглими для реалізації в Україні [5, с. 10]. 5 січня 2011 року Філарет разом із главою УГКЦ Любомиром Гузаром виступили із заявою проти намірів змінити статус головної християнської святині країни – «Софії Київської», оскільки вбачають у цьому спробу передати храм УПЦ МП. А 5 та 6 січня 2011 року Львівська та Тернопільська міськради направили президентові звернення, в яких закликали В. Ф. Януковича не допускати преференцій для УПЦ МП з боку влади.

Ще наприкінці 2010 року низка ЗМІ повідомила, що 22 грудня на засіданні Гуманітарної ради при президентові обговорювалося питання щодо передачі собору «Софія Київська» заповіднику «Києво-Печерська лавра», над яким фактично домінує Московський патріархат. Ганна Герман тоді заявила, що це все «спекуляції, перекручена інформація, свідоме чи несвідоме введення в оману суспільства» [5, с. 11]. Проте Синод УПЦ МП підтвердив побоювання Філарета та Гузара, створивши спеціальну комісію зі «святкування 1000-літнього ювілею Софійського собору». Днями ж прес-секретар предстоятеля УПЦ МП протоієрей Георгій Коваленко повідомив, що УПЦ МП звертатиметься до держави з проханням надати дозвіл на проведення богослужіння в Софії Київській.

Ці події стали продовженням історії піврічної давнини. У червні 2010 року глава УПЦ МП Володимир уже ставив перед державним керівництвом питання про проведення богослужінь УПЦ МП у Софії Київській. Натомість Патріарх Філарет завив, що УПЦ КП виступає за надання права здійснювати богослужіння на території Софійського собору в Києві, але по черзі представниками різних православних конфесій. За словами глави Київського патріархату, тоді на відповідну пропозицію так і «не було видимої реакції» Банкової. «Видимою» вона стала лише зараз.

Державне сприяння одній із конфесій значно активізувалося в другій половині 2010 року. Судячи з останніх повідомлень ЗМІ, на черзі «добро» на офіційне привласнення Московським патріархатом Києво-Печерської лаври, Херсонського заповідника, території Десятинної церкви, зведення, за активної державної підтримки, найвищого в Європі собору УПЦ МП у Києві і менших храмів у регіонах. Упродовж минулого року всі альтернативні Московському патріархату християнські конфесії скаржились на ті чи інші утиски, яких вони зазнавали з боку того-таки МП. 30 липня 2010 року Патріарх Філарет звернувся до президента і міністра внутрішніх справ з проханням з'ясувати питання щодо фактів перешкоджання участі прихожан УПЦ КП у Хресній ході з нагоди Дня хрещення Русі. Приводом стало те, що «під тиском невідомих осіб» перевізники почали масово відмовлятися від транспортування прочан, а «у приватних розмовах свої дії пояснювали погрозами правоохоронців відібрати ліцензії на здійснення перевезень та створити інші перешкоди у діяльності» [5, с. 11]. 2–9 вересня 2010 року Синод єпископів УГКЦ закликав В. Ф. Януковича не допустити розпалювання в Україні релігійної ворожнечі, міжконфесійної нетолерантності та обмеження конституційних прав громадян за ознаками релігійних переконань. Представники УПЦ КП неодноразово заявляли, що на духовенство церков УПЦ КП чиниться тиск з метою змусити священників та архієреїв перейти під юрисдикцію УПЦ МП. Минулого року прокотилася хвиля рейдерських захоплень храмів Київського патріархату. Зокрема, на Київщині таємно, але швидко (за два тижні) у жовтні 2010 року було зареєстровано зміни до статутів

трьох парафій Київського Патріархату – в місті Макарові, в селах Ясногородка та Маковище Макарівського району. 26 грудня в селі Ружки Таращанського району було спровоковано протистояння з активним залученням правоохоронців.

В умовах наростання міжконфесійної напруженості Віктор Янукович, як гарант конституційних прав усіх українських громадян незалежно від їхнього віросповідання, уже майже рік демонстративно ігнорує не лише «розкольницького» Патріарха УПЦ КП Філарета, а й глав інших, визнаних у церковному світі конфесій. Наприклад, члени Всеукраїнської ради церков і релігійних організацій, яка діє з 1996 року і включає в себе представників понад 95 % релігійних громад України, на своєму засіданні 4 листопада 2010 року відзначили, що на всі письмові пропозиції з їхнього боку щодо організації зустрічі з В. Ф. Януковичем від Адміністрації президента досі отримана лише одна відповідь: «це питання опрацьовується». З допомогою засобів масової інформації у свідомості українців утверджується думка, що Кіріл є зверхником, ідеологом та натхненником не лише Російської православної церкви, а й Православної церкви мало не у вселенському масштабі. Зокрема, під час літнього візиту Кіріла патріарха хроніка була обов'язковою для кожного випуску теленовин. Перший Національний провів трансляцію наживо, як мінімум, п'яти очолюваних Кірілом богослужінь, ігноруючи заходи інших церковних ієрархів. Втім, ще більше запитань з приводу того, чиї інтереси – України чи Московського Патріархату – відстоює Віктор Янукович, викликало нагородження ордену князя Ярослава Мудрого V ступеня одного з апологетів ідеї «Руського міра» та лідерів українофобського крила УПЦ МП, митрополита Одеського та Ізмаїльського Агафангела. Причому зроблено це було з нагоди... Дня незалежності.

Отже, зростання впливу Московського патріархату, яке відбувається за активного адміністративного сприяння з боку влади, свідомий український загал не може ігнорувати. Це вже боротьба не юрисдикцій, а ідентичностей. Очолювана Кірілом церква готова за російським зразком ідейно обґрунтовувати й активно пропагувати «Богом даність» цієї влади і відповідними гаслами сприяти наступу на громадянські права.

Можна зробити деякі висновки. 1. Національною церквою є церква будь-якої конфесії, яка функціонує в певний істо-

ричний період, і, опираючись на свою традицію та набувши етноконфесійної специфіки, сприяє поступові етнокультури, самосвідомості й державницького менталітету визначеної нації, користується національною мовою як богослужбовою та має значний рівень поширення серед населення певної країни чи території. 2. Кожна національна держава з необхідністю в контексті своїх життєвих і стратегічних інтересів формує та реалізує геоконфесійні інтереси нації як особливу зацікавленість до міжнародних відносин у сфері релігійно-церковного устрою. Така позиція держав, окрім духовно-морального та соціально-культурного аспектів, зумовлюється також їхньою турботою про національну безпеку в новітню епоху духовно-інтелектуальних експансій. 3. Утворення єдиної православної церкви України, а тим більше Української християнської церкви, якщо реально оцінювати ситуацію, стане можливим лише тоді, коли весь народ України буде зорієнтований на побудову суверенної держави, прийматиме за свій процес національного відродження в ній, знехтує вірою в необхідність жити у підпорядкуванні зарубіжним релігійним центрам, ставитиме в основу своєї віри витокову суть християнства, а не його пізніші організаційні чи обрядові нашарування й форми. 4. Сьогодні в епоху зростання впливу Московського патріархату завданням свідомого українського загалу – протидіяти цьому на всіх можливих рівнях, наголошуючи на пріоритетності завдання відокремлення держави від церкви та відсторонення зовнішніх «гравців» від участі у міжконфесійних відносинах в Україні, з тим, щоби конфесійний чинник не став каталізатором міжрегіонального і громадянського протистояння.

1. Грушевський М. З історії релігійної думки на Україні [Текст] / М. Грушевський. – Львів: З друкарні наукового товариства ім. Шевченка, 1925. – 192 с.
2. Здіюрок С. Етноконфесійна ситуація в Україні та міжцерковні конфлікти [Текст] / С. Здіюрок. – К.: Знання, 1993. – 232 с.
3. Історія релігії в Україні: Навчальний посібник [Текст] / А. М. Колодний, П. Л. Яроцький, Б. О. Лобовик та ін. – К.: Т-во «Знання», КОО, 1999. – 735 с.
4. Кох Г. Теорія III Риму в історії відновленого Московського Патріархату [Текст] / Ганс Кох. – Мюнхен, 1953. – 329 с.
5. Крамар О. Влада та її церква [Текст] / О. Крамар // Український тиждень. – 2011. – № 2 (167). – С. 10–12.
6. Липинський В. Релігія і Церква в Україні [Текст] / В. Липинський. – К.: Либідь, 1995. – 127 с.
7. Суютінова Л. Молодь, релігія і трансформація суспільства [Текст] / Л. Суютінова // Соціальна психологія. – 2005. – № 1 (9). – С. 114–121.
8. Філософія: Навчальний посібник [Текст] / І. Ф. Надольний, В. П. Андрущенко, І. В. Бойченко, В. П. Розумний та ін.; ред. І. Ф. Надольного. – К.: Вікар, 1997. – 584 с.

Тетяна Талько

Етнорелігійний ренесанс в Україні і проблема помісності християнської Церкви

Аналізуються погляди прибічників концепції релігійного етніцизму, критичні по відношенню до ролі і значення християнства в житті сучасної української спільноти у взаємозв'язку з проблемою помісності християнської Церкви.

The views of supporters of the concept of religious ethnicism, critical towards the role and importance of Christianity in life of the modern Ukrainian community in connection with the problem of the Local Christian Church are analyzed.

Актуальність досягнення взаєморозуміння між представниками різних релігійних напрямків, що нині існують в Україні, не викликає сумнівів, оскільки соціальна напруга, обумовлена кризовим характером буття української спільноти, може суттєво посилюватися за рахунок релігійних протистоянь та зниження рівня традиційної толерантності українців у питаннях віри.

Останнім часом українське суспільство переживає етнорелігійний ренесанс, який породив велику кількість релігійних громад української національної віри та неоязичницьких рухів, що відштовхуються від цілком зрозумілого та очевидного у своїй правоті принципу: українці мають право на свою власну рідну релігію на своїй рідній землі,

передану рідною мовою. Щоправда з останнім твердженням часто-густо бувають казуси, бо багато лідерів цього руху розповсюджують свої ідеї, послуговуючись російською, а не українською мовою. Зазвичай тексти подібного штибу починаються із заяв про те, що українцям повернуть істинне розуміння оточуючого світу, істинний сенс життя на Землі, що існували багато тисяч років «до приходу християнства на нашу Православну землю» [5, с. 3]. З такими заявами перегукуються розмісли послідовників концепції релігійного етніцизму, які заявляють, що розробка подібної концепції «викликана прагненням протистояти глобальному біблійному супернаціоналізму» [3, с. 27].